

УДК 323-044.922(477)“364”

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-18-28>

Людмила Павлова

ORCID: 0000-0003-2318-2639

ТРАНСФОРМАЦІЯ ВНУТРІШНЬОПОЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Розглядаються сучасні фактори, що впливають на формування та розвиток політичного простору України, які відображають постійні зміни в суспільно-політичній сфері. Підкреслюється важливість зовнішнього впливу в цих процесах, що призвів як до позитивних, так і до негативних наслідків для політичної комунікації та управління державою в Україні. Війна, що розпочалася у 2022 році, стала каталізатором централізації влади й реорганізації державних структур, що вплинуло на внутрішню політичну ситуацію країни.

Ключові слова: політичний простір, політичні інститути, політична трансформація, громадянське суспільство.

Актуальність цієї теми обумовлена необхідністю аналізу політичних змін, що відбуваються в Україні під впливом воєнних подій. Війна, що триває, суттєво позначається на всіх аспектах життя держави, зокрема на її внутрішньополітичній ситуації. З одного боку, військовий конфлікт стимулював мобілізацію населення й об'єднання нації навколо ідеї захисту незалежності та суверенітету країни. З іншого боку, війна створила нові виклики для розвитку демократії та верховенства права в Україні. Для розробки ефективних стратегій подальшого розвитку та стабілізації потрібно глибоко усвідомити ці зміни. Вивчення таких трансформацій дає змогу зрозуміти, як політичні інститути адаптуються до нових умов.

Основною метою дослідження є теоретичний і практичний аналіз впливу військового конфлікту на трансформацію внутрішньополітичного простору України.

Останнім часом в Україні з'являються роботи, які досліджують взаємозв'язок між війною та внутрішньополітичними процесами. Основними є дослідження, які аналізують зміни в політичній системі України, реформування державних інститутів та їхній вплив на внутрішню політику. Можна зазначити таких авторів, як Веселову Л. Ю., Дмитрієва В. В., Дубова Д. В., Жукову Н. А., Зеленько Г. І., Кондратенко О. Ю. Зокрема, можна відмітити монографію «Українське суспільство в умовах війни. 2022», яка містить аналіз ключових змін, що відбулися в Україні внаслідок агресії Російської Федерації, розглядає виклики та перспективи на майбутнє [7]. А колективна монографія «Політичні інститути та процеси у країнах Центральної і Східної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть» являє собою актуалізацію дослідження політичних інститутів і політичних процесів у державах Центральної та Східної Європи, у т. ч. в Україні, у межах демократизації соціально-політичних відносин і публічної політики [5]. Монографія акцентує увагу на змінах політичного простору в одному із складних у суспільно-політичному розумінні регіонів Європи. Аналіз конфлікту на сході України, його причин і наслідків для внутрішньої політики опублікований у ряді наукових статей та у звітах недержавних аналітичних організацій, таких як Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова, Інститут світової політики, Центр безпекових досліджень «СЕНСС» та ін., що аналізують вплив військових дій на політичну стабільність.

Для початку визначимо поняття політичного простору в контексті суспільно-політичної динаміки. Політичний простір являє собою середовище, де здійснюється політична діяльність і взаємодія різних суб'єктів у суспільстві. Ця концепція охоплює не лише просторові

характеристики політичного життя, але і його розвиток, зміни із часом, включно з дослідженням еволюції політичних структур, процесів і відносин.

Аналіз динаміки політичного простору враховує зміни в умовах, зокрема соціальні й технологічні новації, економічні кризи, зовнішні виклики або можливості, що впливають на політичні взаємодії. У контексті суспільно-політичної динаміки дослідження політичного простору також може охоплювати аналіз демократичних процесів, таких як зростання громадянської участі, прозорість владних інститутів, дотримання прав людини тощо. У політичній науці термін «політичний простір» є ключовим, оскільки він охоплює комплекс різноманітних факторів, які впливають на формування та перебіг політичних процесів у суспільстві. Ця концепція підкреслює динамічний характер політики, яка змінюється під впливом соціальних і політичних обставин. В українських реаліях політичний простір зазнав істотних трансформацій за останні десятиліття.

Політичний простір України є складною системою, яка включає не лише офіційні органи влади та процеси, але й активну роль громадянського суспільства, неформальні політичні взаємини та цифрові платформи. Парламент, урядові структури й політичні партії взаємодіють із неурядовими організаціями, активістами та медіа, що формує багаторівневу платформу для політичного діалогу та вирішення суспільних проблем. [1].

Сучасна Україна, розташована на перетині геополітичних інтересів, регулярно відчуває на собі вплив зовнішніх гравців, що значно відображається на суспільно-політичних процесах у країні. Щоб повністю усвідомити цей вплив, потрібно звернути увагу на концепцію політичного простору. Вона виходить із того, що політична активність відбувається в динамічному середовищі, де різні актори борються за владу та ресурси, спираючись на діючі норми, правила й інституції, які визначають цей простір.

Втручання ззовні здатні суттєво змінити політичний ландшафт України. Це може стосуватися коригування законодавчих та конституційних норм під зовнішнім тиском, що впливатиме на права та свободи громадян, а також на функціонування виборчих процесів і державних інституцій. Важливими є також економічні аспекти, оскільки втручання можуть супроводжуватися наданням фінансової допомоги, кредитів або застосуванням санкцій, що веде до зміни балансу сил і пріоритетів у державній політиці. Окрім цього, зовнішні гравці можуть впливати на ідеологічні процеси, використовуючи пропаганду чи дезінформацію, що може призвести до загострення суспільних протиріч і дестабілізації політичної ситуації [2].

Період з 2014 по 2024 рік став вирішальним для сучасної історії України, характеризуючись масштабними змінами як у державних інституціях, так і в політичній системі загалом. Події Революції гідності стали відправною точкою цього десятиліття, започаткувавши новий етап розвитку української політики та владних структур.

Революція гідності у 2014 році докорінно змінила політичну ситуацію в Україні, спонукаючи до переосмислення ролі держави та її інститутів. Одним із головних результатів стало повернення до парламентсько-президентської форми правління, що підсилило роль Верховної Ради у процесі прийняття ключових рішень. Попри це, реформування політичних інститутів, таких як парламент, уряд і судова система, залишалось викликом.

Революція також сприяла активізації громадянського суспільства, яке почало відігравати важливішу роль у політичному житті. Зростання громадських рухів підвищило прозорість влади та її підзвітність, що сприяло впровадженню багатьох реформ.

З 2014 року Україна почала активно реформувати свої політичні інституції, узгоджуючи їх з європейськими стандартами. Однією з головних реформ стала децентралізація, яка дала регіонам більше автономії в управлінні ресурсами й місцевим розвитком. Це привело до покращення якості управління на місцях.

Не менш важливою стала антикорупційна реформа, яка передбачала створення НАБУ та САП. Ці органи відіграли ключову роль у боротьбі з корупцією на найвищому рівні, хоча

їм доводилося долати численні перешкоди. Реформа судової системи виявилася однією з найбільш складних і затяжних. Хоча було запроваджено процеси відбору суддів та очищення системи, проблема корупції та політичного впливу на суди залишається актуальною.

Військовий конфлікт між Україною та Росією, який розпочався у 2014 році, серйозно вплинув на політичний ландшафт країни. Це змусило українську владу переглянути підходи до питань оборони та безпеки, посиливши співпрацю із західними партнерами, включно з НАТО.

Конфлікт на сході країни став каталізатором для зміцнення державних інститутів, зокрема армії та СБУ, що почали відігравати важливішу роль у забезпеченні безпеки. Крім того, війна змінила політичні пріоритети країни, спрямовуючи більше ресурсів на відновлення постраждалих регіонів.

Президентські й парламентські вибори 2019 року стали важливим етапом у трансформації політичної системи України. Прихід до влади Володимира Зеленського і його партії «Слуга народу» сприяв спрощенню процесу реформ, але водночас підвищив ризики концентрації влади. Після 2019 року реформи продовжилися, особливо в таких сферах, як цифровізація державних послуг. Програма «Дія» стала одним із ключових досягнень, спростивши взаємодію громадян із державними органами й підвищивши довіру до влади. Проте виклики на шляху до стабілізації політичної системи України залишаються. Серед головних проблем – боротьба з корупцією, завершення судової реформи та забезпечення незалежності медіа.

Корупція продовжує бути суттєвою проблемою, яка посилилася в умовах війни. Як зазначає Галина Зеленько, проблема корупції є фактором, який істотно знижує національну стійкість, а в суспільстві сформувалася своєрідна «корупційна свідомість» [3, с. 92]. Зловживання службовими повноваженнями та незаконне збагачення стали більш поширеними через ускладнені обставини й ослаблення контролю за державними процесами. Важливим завданням є створення незалежного антикорупційного органу, здатного забезпечити дієві механізми боротьби з корупцією. Однак спостерігаються й позитивні зрушення в реформуванні політичної системи. Серед таких досягнень – ухвалення законодавства щодо доступу до публічної інформації та протидії корупції, а також створення антикорупційних інституцій і впровадження електронних інструментів.

Закони, які забезпечують доступ до публічної інформації та протидію корупції, гарантують громадянам право на отримання даних про діяльність державних органів і посадових осіб, а також пропонують ефективні механізми для боротьби з корупцією. Антикорупційні органи, зокрема Національне антикорупційне бюро України, Спеціалізована антикорупційна прокуратура та Вищий антикорупційний суд, отримали відповідні повноваження для розслідування та притягнення до відповідальності за корупційні правопорушення. Використання таких електронних засобів, як декларації майна та системи електронних закупівель, сприяє підвищенню прозорості й підзвітності державних структур перед суспільством.

Загострення конфлікту у 2022 році з початком повномасштабного вторгнення Росії призвело до ще більшої консолідації українського суспільства навколо державних інститутів. Попри значні втрати, збройна агресія Російської Федерації проти України була використана як інструмент етнополітичної системи для стабілізації внутрішньої ситуації. Як зазначають експерти, «формування політичної нації, консолідація всіх етнічних складових навколо спільної мети – глобальної боротьби з агресором, возз'єднання України, повернення окупованих територій, подолання етнокультурного розколу, формування єдиного етнополітичного простору з урахуванням етнокультурних, історичних особливостей кожного регіону, акумулювання та поширення спільних цінностей, спільного європейського майбутнього України» [4, с. 483] стали ключовими ознаками нової фази розвитку країни в умовах гібридних загроз, забезпечуючи її етнонаціональну стійкість.

Попри це, війна створює значні ризики для економічної стабільності та може мати довгострокові наслідки для політичного розвитку. Державні інститути продемонстрували стійкість, проте війна змінила політичну, військову й економічну ситуацію в Україні. Одним із наслідків стало посилення централізації влади й адаптація урядових структур до умов війни,

включно зі створенням нових виконавчих органів. Уряду довелося швидко адаптуватися до умов війни, що вимагало нових підходів до управління країною. Цей процес передбачав перерозподіл повноважень між центральними та місцевими органами влади для ефективнішого реагування на загрози безпеці й економічні виклики. Одним із напрямів такої адаптації стало створення нових виконавчих органів, зокрема структур, що відповідають за координацію військових і гуманітарних операцій, підтримку економічної стійкості й управління ресурсами в умовах війни. У прифронтових регіонах були створені або посилені військові адміністрації для ефективнішого управління на місцях. Вони взяли на себе повноваження місцевих органів влади в питаннях оборони, евакуації населення та забезпечення базових потреб громад.

Військові потреби також вплинули на перетворення урядових структур. Було вдосконалено механізми взаємодії між військовими та цивільними органами управління, зокрема через посилення ролі сектору безпеки й оборони. Це також призвело до розробки нових законодавчих ініціатив і нормативних актів, спрямованих на регулювання діяльності в умовах надзвичайного стану, мобілізації ресурсів тімжнародної підтримки.

Економічна ситуація в країні стала ще одним важливим фактором, що вимагав адаптації державного управління. Економіка України, яка сильно постраждала через війну, вимагала нових стратегій для збереження її функціональності, включно з активним залученням тімжнародної допомоги, підтримкою критичних секторів економіки та реформуванням фінансово-бюджетної системи.

Нині спостерігається тенденція до зміцнення президентської влади, а деякі політичні процеси тимчасово припинені через воєнний стан. Ще у 2019 році Центр Разумкова провів аналітичне дослідження «Україна-2019: позитивні зміни та виклики», яке підсумувало, що навіть після оновлення політичної системи України спостерігається зосередження влади навколо Президента. Його ініціативи й укази часто перевищують конституційні повноваження, проте вони демонстративно підтримуються однопартійною більшістю в парламенті та урядом [7, с. 3]. Збереження балансу між концентрацією влади та демократичними нормами залишається важливим завданням для майбутнього політичного розвитку України.

Введення воєнного стану супроводжується тимчасовим обмеженням окремих громадянських свобод, включно зі свободою слова. Такі заходи, хоч і обґрунтовані потребами безпеки та протидією дезінформації, вимагають ретельного контролю з метою зменшення їхнього впливу на права громадян. У цей період важливо забезпечувати відповідальність влади та відкритість у процесі прийняття рішень, що сприяє зміцненню довіри суспільства й легітимності урядових дій. Крім того, потрібно активно залучати представників громадянського суспільства до обговорення рішень і контролю за дотриманням прав людини під час дії воєнного стану.

Війна активізувала громадянське суспільство, яке сприяло підтримці постраждалих та зміцненню національної згуртованості. Громадські організації та ініціативи відіграли важливу роль у наданні гуманітарної допомоги й організації волонтерської діяльності. В умовах кризи їх значимість зросла через необхідність оперативного реагування на виклики.

За результатами соціологічного опитування щодо оцінки громадянами ситуації в країні та дій влади серед державних і суспільних інститутів найчастіше довіра висловлюється до силових структур України, таких як Збройні Сили України (ім довіряють 95 % опитаних), Національна гвардія України (81 %) Служба безпеки України (68 %) та Національна поліція України (58 %). Серед суспільних інститутів більшість населення довіряє добровольчим загонам (85 %), волонтерським організаціям (78 %), Церкві (61 %) та громадським організаціям (55 %). Високу довіру громадян мають Державна служба з надзвичайних ситуацій (82 %), Державна прикордонна служба (77 %), Міністерство оборони України (69 %), Президент України (64 %), Національний банк України (53 %). Більшість респондентів висловлюють недовіру державному апарату (чиновникам) (не довіряють 75 %), політичним партіям (72 %), парламенту України (70 %), судам (68 %), уряду України (64 %), Прокуратурі (60 %), Спеціалізованій

антикорупційній прокуратурі (52 %), Національному агентству з питань запобігання корупції (51 %), Національному антикорупційному бюро України (51 %) [5].

Зростання недовіри до влади посприяло збільшенню активності громадських ініціатив, які стали альтернативними платформами для прийняття рішень. Самоорганізація громадян і розвиток місцевих ініціатив стали ключовими для вирішення нагальних проблем. Нові технології, такі як онлайн-платформи та соціальні мережі, сприяли швидкій мобілізації населення для волонтерської діяльності. Українці продемонстрували свою стійкість і солідарність, беручи участь у волонтерських проєктах, надаючи гуманітарну допомогу та підтримуючи армію. Після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року волонтерські рухи стали невід'ємною частиною спротиву. Українці об'єдналися в різноманітні ініціативи для надання гуманітарної допомоги, збору коштів на підтримку армії, допомоги внутрішньо переміщеним особам і постраждалим від війни. Яскравим прикладом є фонд «Повернись живим», який забезпечує військових технікою, медичними засобами та фінансовою підтримкою. Крім того, виникло безліч невеликих волонтерських організацій, які діють на місцевому рівні, допомагаючи переселенцям і постачаючи продукти харчування й одяг до звільнених територій.

Волонтерські ініціативи також активно працювали на міжнародній арені, привертаючи увагу світової спільноти до подій в Україні. Наприклад, Razom for Ukraine ініціювали масштабні кампанії для поширення української позиції серед урядів і суспільств західних країн, а також для залучення гуманітарної та фінансової допомоги. Розвиток партнерських відносин між українськими НУО та міжнародними організаціями дав змогу акумулювати необхідні ресурси для підтримки тих, хто постраждав від війни.

Громадянське суспільство та місцеві громади почали брати участь у планах відновлення інфраструктури, забезпеченні житлом переміщених осіб і підтримці місцевого бізнесу. Наприклад, ініціатива «Добробат» залучає волонтерів для ремонту пошкоджених будівель і створення умов для повернення людей до своїх домівок. Поряд із гуманітарною допомогою українці активно підтримували Збройні Сили України, зокрема через програми забезпечення армії дронами, автомобілями, медичним обладнанням та іншими засобами.

Політична активність населення також зросла. У той час, коли тривали бойові дії, посилювалися демократичні інститути та механізми громадського контролю. Громадські організації почали активніше брати участь у моніторингу державних реформ і боротьбі з корупцією. Наприклад, Рух ЧЕСНО продовжує аналізувати діяльність політиків, виявляючи випадки корупції та сприяючи прозорості влади.

Таким чином, громадянське суспільство України продемонструвало надзвичайну здатність до самоорганізації та мобілізації. Воно відіграє ключову роль не лише в забезпеченні допомоги постраждалим від війни, але й у підтримці демократичних процесів і відновленні країни. Це підтверджує великий потенціал для відновлення демократичних інститутів і подальшого розвитку країни після завершення війни.

Висновки. Отже, з 2014 по 2024 рік політичні інститути та громадянське суспільство України зазнали значних трансформацій під впливом як внутрішніх реформ, так і зовнішніх факторів, таких як російсько-українська війна. Попри численні виклики, Україна змогла здійснити важливі реформи в таких сферах, як децентралізація, боротьба з корупцією та цифровізація. Проте політична система країни продовжує еволюціонувати, а майбутні виклики, зокрема війна з Росією та необхідність подальших реформ, визначатимуть політичні процеси на наступні роки.

Війна значно впливає на внутрішньополітичну ситуацію в Україні, маючи багатогранні наслідки. Вона не лише трансформує політичні інституції та систему влади, але й формує нові соціальні цінності, змінює політичні процеси та суспільні настрої, впливаючи на державний апарат і міжнародний курс країни. Глибоке розуміння цих змін є важливим для аналізу й передбачення подальших політичних тенденцій як в Україні, так і на глобальній арені.

Війна також ставить перед Україною складні внутрішні виклики, вимагаючи швидкої адаптації. Держава демонструє витривалість перед зовнішніми загрозами, посилюючи національну ідентичність і згуртованість суспільства. Військові дії стимулювали модернізацію збройних сил і правоохоронних органів, а також активізували боротьбу з корупцією, зокрема у сфері оборонних закупівель. Війна сприяла формуванню політичної нації, яка об'єднується навколо ідеї сильної держави та прагне інтеграції до ЄС. Незважаючи на це, існують серйозні виклики в реформуванні політичних інститутів, і прозорість у цьому процесі є ключовим аспектом демократії. Для успішного розвитку країни потрібно акцентувати увагу на боротьбі з корупцією, злочинністю та зміцненні верховенства права.

Література:

1. Анатомія російсько-українського конфлікту (2014–2022 рр.) в епоху гібридних війн. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/5937> (дата звернення: 15.08.2024).
2. Артющенко О. М. Українське суспільство в умовах гібридної війни. Гілея. науковий вісник. 2015. Вип. 102. С. 230–233.
3. Зеленько Г. І. Політико-інституційні детермінанти національної стійкості. Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз : національна доповідь / ред. кол. С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Н. В. Хамітов, Є. І. Головаха, С. С. Дембіцький, В. А. Смолій, О. В. Скрипнюк, С. В. Стоє. Київ. 2022. С. 77–104.
4. Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз : національна доповідь / ред. кол. С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Н. В. Хамітов, Є. І. Головаха, С. С. Дембіцький, В. А. Смолій, О. В. Скрипнюк, С. В. Стоє. Київ. 2022. 552 с.
5. Оцінка громадянами ситуації в країні та дій влади. Довіра до соціальних інститутів, політиків, посадовців та громадських діячів (січень 2024 р.). Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-ta-dii-vlady-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-sichen-2024r> (дата звернення: 15.08.2024).
6. Політичні інститути та процеси у країнах Центральної і Східної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть : колективна монографія / за заг. ред.: Юрія Остапця і Маріана Токаря; Каф. політ. і держупр.; Ужгород. нац. ун-тет. Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 2023. 680 с.
7. Україна 2019–2020: широкі можливості, суперечливі результати (аналітичні оцінки). Київ, 2019. 264 с.
8. Українське суспільство в умовах війни. 2022 : колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. Є. Головахи, д-ра соц. наук С. Макеєва. Київ : Інститут соціології НАН України, 2022. 410 с.

References:

1. Anatomiiia rosiisko-ukrainskoho konfliktu v epokhu hibrydnykh viin [Anatomy of the Russian-Ukrainian conflict (2014–2022) in the era of hybrid he.]. Retrieved from <http://www.nbuv.gov.ua/node/5937>.
2. Artiushenko, O.M. (2015). Ukrainiske suspilstvo v umovakh hibrydnoi viiny [Ukrainian society in the conditions of a hybrid war]. *Hileia. naukovyi visnyk*. Issue 102. P. 230–233.
3. Zelenko, H. I. (2022). Polityko-instytutsiyni determinanty natsionalnoi stiykosti [Political and institutional determinants of national stability]. *Natsionalna stiykist Ukraïny: stratehiia vidpovidi na vyklyky ta vyperedzhennia hibrydnykh zahroz: natsionalna dopovid*. Kyiv. P. 77–104.
4. Natsionalna stiykist Ukraïny: stratehiia vidpovidi na vyklyky ta vyperedzhennia hibrydnykh zahroz: natsionalna dopovid (2022). [National resilience of Ukraine: strategy for responding to challenges and anticipating hybrid threats: national report]. Kyiv. P. 552.
5. Otsinka hromadianamy situatsii v kraini ta dii vlady. Dovira do sotsialnykh instytutiv, politykiv, posadovtsiv ta hromadskykh diiachiv (sichen 2024 r.) [Citizens' assessment of the situation in the country and the actions of the authorities. Trust in social institutions, politicians, officials and public figures (January 2024)]. *Ukrainskyi tsentr ekonomichnykh ta politychnykh doslidzhen im. O. Razumkova*. Retrieved from <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-ta-dii-vlady-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-sichen-2024r/>

6. Politychni instytuty ta protsesy u krainakh Tsentralnoi i Skhidnoi Yevropy naprykintsi XX – na pochatku XXI stolit (2023). [Political institutions and processes in the countries of Central and Eastern Europe at the end of the 20th and the beginning of the 21st centuries: a collective monograph]. Kolektyvna monohrafiia / za zah. red.: Yurii Ostaptsia i Mariana Tokaria; Kaf. polit. i derzhupr.; Uzhhorod. nats. un-tet. Uzhhorod: Polihraftsentr “Lira” P. 680.

7. Ukraina 2019–2020: shyroki mozhlyvosti, superechlyvi rezultaty (analychni otsinky). [Ukraine 2019–2020: wide opportunities, contradictory results (analytical assessments)]. Kyiv. P. 264.

8. Ukrainske suspilstvo v umovakh viiny (2022). [Ukrainian society in the conditions of war]. Kolektyvna monohrafiia / S. Dembitskyi, O. Zlobina, N. Kostenko ta in.; za red. Ye. Holovakhy, d-rs sots. nauk S. Makeieva. Kyiv: Instytut sotsiologii NAN Ukrainy. P. 410.

Liudmyla Pavlova. Transformation of the domestic political space of Ukraine during the conditions of war

The present dynamics shaping Ukraine’s political landscape, which mirror continuous shifts in the socio-political realm, are under review. The role of external factors in these developments is highlighted, showing both beneficial and adverse effects on Ukraine’s political discourse and state administration. The war that started in 2022 has triggered the centralization of authority and the restructuring of governmental institutions, impacting the nation’s domestic political environment.

Key words: *political space, political institutions, political transformation, civil society.*

Відомості про автора:

Людмила Павлова – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри господарсько-правових та суспільно-політичних дисциплін, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля.